

Kulturhistorisk rapport over prøvegravning på motorvejs- traceet ved Hårup Sande

Journalnummer: SIM 41/2009

Sted: 16.01.05 og 16.01.08.

SB Stednummer: 130307-12

KUAS j.nr.: 2009-7.24.02/SIM-0009

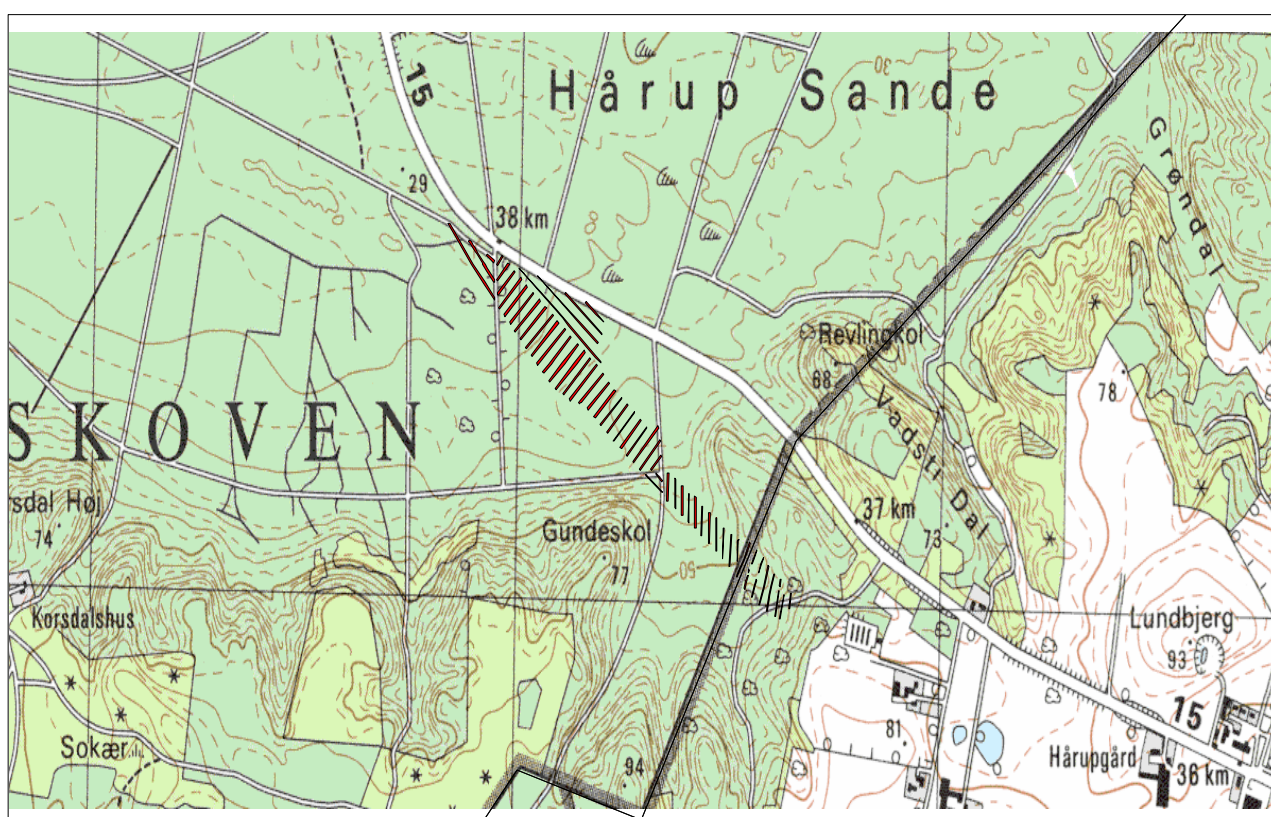
Matr. nr.:171d og 60

Ejerlav: Silkeborg Markjorder og Hårup
By, Linå

Sogn: Silkeborg og Linå

Herred: Gjern

Gl. Amt: Skanderborg

På ovenstående kort er prøvegravningens grøfter fremhævet med sort (baggrundskort: KMS' 4cm kort).

Resume: Kampagnen syd for Hårup Sande var præget af skovplantespor, samt enkelte drænggrøfter i de lavereliggende arealer. Der er på strækningen fundet spor efter en gammel hulvej med parallelle forløb, som op til i dag har indgået i skovvejssystemet, samt en deponering af brugte metalæsker fra kondomer! Ellers ikke noget ældre kulturhistorisk.

Kaj F. Rasmussen

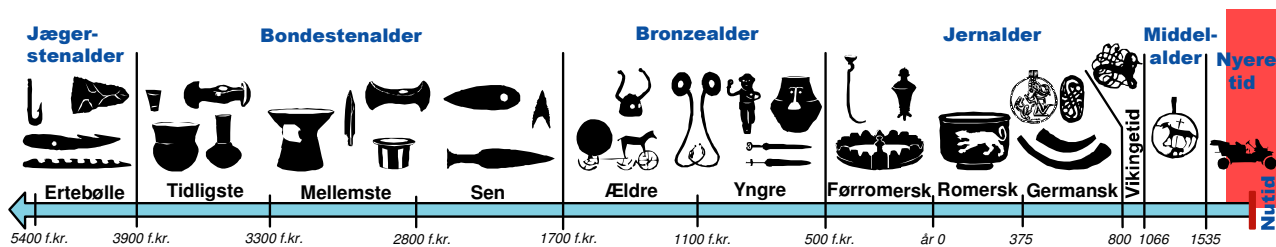
Kaj F. Rasmussen

25/8 2011, Silkeborg Museum

Indholdsfortegnelse

Indhold

Indledning.....	3
Undersøgelsens resultater	3
Topografi	4
Fortidsmindelandskabet.....	4
Udgravningsdata.....	4
Metode	4
Fremtidigt arbejde.....	5

Tidslinie med de identificerede perioder. Rødt fremhævet er fund og plantagen selv, samt hulvejen.

Indledning

Forud for anlæggelse af motorvejen mellem Funder og Låsby, har Silkeborg Kulturhistoriske Museum lavet omfattende, systematiske forundersøgelser i det godt 28 km lange trace.

På den kommende motorvejsstrækning mellem Silkeborg og Hårup blev der prøvegravet i den østlige del af Nordskoven. Det berørte areal er beliggende på matr. nr. 171d, Silkeborg Markjorder og matr. nr. 6o, Hårup By, Linå.

Udgifterne til disse undersøgelser påhviler ifølge museumsloven §26 stk. 2 og §27 stk. 4 bygherre, der i dette tilfælde er Vejdirektoratet; Thomas Helstedes Vej 11, 8660 Skanderborg, Att. Kenneth Holme Poulsen.

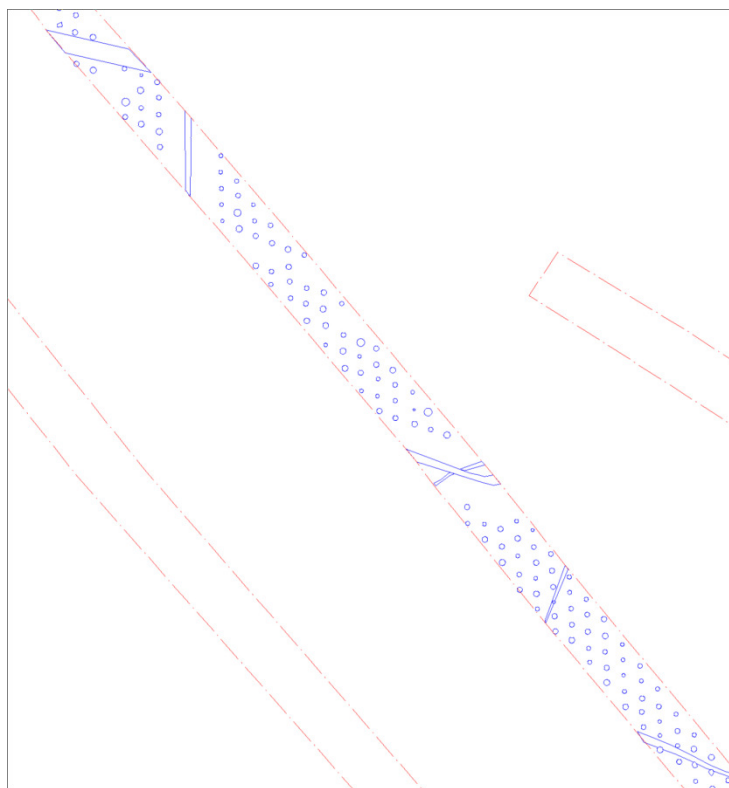
Al korrespondance er ført af museumsinspektør Peter Mohr Christensen, Silkeborg Kulturhistoriske Museum.

Undersøgelsens resultater

Strækningen var ret begivenhedsløs, når der ses bort fra systematisk udlagte plantehuller, som stammer fra skovrejsningens tid. I den sammenhæng er tidligere magre landbrugs / overdrevsjorder omdannede til skovdrift, som erstatning for de stormfældede skove der tidligere lå under villakvartererne i østkanten af selve Silkeborg.

Ved skovrejsningen blev flere af matrikelskellene tilsyneladende fulgt, ligesom eksisterende vejforløb er integrerede som skovveje i de nu fældede arealer. En af disse kunne i flere grøfter erkendes som aflange dybe, og med fint sand fyldte forløb dybt ned i jorden. Der er her tale om en almindelig hulvej, som let opstår på sandede jorder, hvor køretøjer løbende slider vegetationen ned, og vinden derfor har kunnet blæse materiale bort.

Et sidste kuriosum, som skabte megen moro på museet, og en del omtale i den lokale avis, er fundet af 26 tomme kondomæsker.

Øverst: Plantemønstret som det blev dokumenteret.
Nederst: Hjulsporene (blå) parallelt med markvejen.
På begge figurer er de brede grøfter 4 meter.

Ud af de 26 æsker, har de 24 påskriften "Regard, durable" trykt i hhv. rød og blå tema. I enkelte æsker er der bevaret indlægspapir med producentangivelse: "Aarhus Gummivarefabrik", samt en garanti for at produktet er "Friskt" indtil 1962. Prisen for denne fornøjelsespakke var hele 2 kroner og 25 øre pr. styk. To af æskerne er af mærket "Worlds best", som blev produceret på det andet århusianske kondomfirma "Worlds best"

Samlingen er formodentligt stoppet ned i et hul ved roden af et træ, da det har overlevet en stubfræsning, som gik 10-15 cm ned i overjorden. Flere æsker bar ved indsamlingen tydeligt præg af at have været stakket sammen.

Ovenfor 25 af de 26 indsamlede kondomæsker lagt pænt op til pressefoto.

Topografi

Terrænet mod vest består af et stort fladt stykke der begynder en jævn stigning for at gå over til en brat stigning mod øst. Det stigende terræn er meget kuperet og skæres flere steder af markveje. Undergrunden består overalt af sand med udfældninger og blegsand. Stedvist forefindes sten og grus.

Fortidsmindelandskabet

Der er ingen registrerede lokaliteter i umiddelbar nærhed til de i denne omgang undersøgte arealer.

Udgravningsdata

Sagen er journaliseret på Silkeborg Museum som en del af den samlede etape IV på motorvejsprojektet, der på museet går under betegnelsen SIM 41/2009 under delnavnet "Hårup Sande".

Sagsansvarlige for byherre er Kenneth Holme Poulsen.

Ansvarshavende på museet, som har stået for den indledende korrespondance, er Peter Mohr Christensen.

Udgravningen på Hårup Sande blev påbegyndt den 27/6 2011 og afsluttet i felt den 7/7 2011.

Den daglige ledelse er foretaget af Kaj F. Rasmussen og Kurt Glintborg Overgaard, periodevist assisteret af Kirsten Nellemann Nielsen.

Udgravningens resultater er registreret løbende, og foreligger efter endt beretningsarbejde til fremvisning på museet ved anmodning. Materialet består af digitale feltplaner med notater, fysiske snittegninger på folie, samt digitale fotos.

Listemateriale eksporteret fra M.U.D. (Museernes Udgravnings Data), foreligger desuden i sagsmappen, og / eller i den digitale sagsmappe.

Metode

Entreprenørarbejdet er foretaget af entreprenør Leo Rask Andersen, Sorring, med gravemaskine påmonteret tiltbar rabatskovl. Muldjord og råjord er holdt adskilt, så den opgravede jord har kunnet lægges tilbage i korrekt orden, efter undersøgelsen. Dette skulle sikre en optimal

anvendelighed, når vi ser bort fra den rent strukturelle skade som en 4 meter bred rende i 25-50 centimeters dybde repræsenterer, selvom vi har søgt at komprimere bedst muligt.

Anlægsspor og forstyrrelser er indmålt med differentiell GPS, og dette materiale ligger til grund for de her viste oversigtskort.

Fremtidigt arbejde

Der er hermed foretaget alle nødvendige undersøgelser på de i dag rodfræsede arealer, og området er hermed frigivet, således at bygherre frit kan disponere over området.

De til museet fremsendte arealer omfattede dog yderligere udlægsarealer mod syd, som dog ikke er ryddet for plantage i denne omgang, da de kun tages i anvendelse, hvis det skulle blive nødvendigt. Disse bør forundersøges før eventuel inddragelse i anlægsarbejdet.